

A TENGERPART

NAPILAP.

V. évfolyam.

FIUME, kedd, 1908. október 6.

206. szám.

Szerkesztőség és kiadóhivatal (telefonszám 22)
Viale dell' Ospedale, Wurzer ház I. emelet.
Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 920.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre 12 kor. Egy hónapra 2 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

HIRDETÉSEKET
kiadóhivatal mérsékelt áron számít.
Hivatalos hirdetések 8 hasábos petit sorja 40 fillér.

A tengerhajózás Ausztria gazdasági politikájában.

Az utóbbi években, mint ismeretes, a hajózás Ausztriában és pedig úgy a tengeri, mint a belhajózás gondos ápolásban részesül. Ausztriával fennálló gazdasági kapcsolatunknál fogva közvetlen érdekekkel való ránk nézve az ottani gazdasági politikának minden mozzanata, amiért is lapunk nem mulaszt el alkalmat, hogy a közönséget ebben az irányban megfelelően tájékoztassa.

Ezt az érdeket kívánjuk szolgálni most is, amikor egy nagy érdeklődéssel fogadott egészen új osztrák munkának a hajózásra vonatkozó részét ismertetjük. A munka címe: „Ausfuhrverkehr und aktuelle Exportförderungs politik in Österreich”, írta: Dr. Georg Pick, Prágában. Ennek a tengerhajózást illető érdekesebb közlései a következők:

Mig Németországban 1905-ben az összehozatal 73,9%-a, az összkivitelnek pedig 64%-a ment tengeren át, addig Ausztria tengerentuli exportja — amelyből egy jelentékeny rész nyugateurópai kikötők felé vette útját — mintegy 10%-át teszi az összkivitelnek és a tengerentuli behozatal 25%-ot képviselt. Jóllehet az osztrák hivatalos statisztika a tengeri és tengerentuli forgalom adatairól szólva mindig az osztrák kikötőket említi, mégis ebben a tekintetben csak Trieszt jöhet számításba. A múlt évben, 1907-ben, Trieszt behozatala 11,8 millió mm., kivitele pedig 5,4 millió mm. volt. Utóbbi mennyiségből 3,2 millió mm. a trieszti közraktárakon át került elhajózásra. Trieszt összforgalma 1907-ben körülbelül 17,3 millió mm. volt, tehát 1,7 millió mm.-val nagyobb, mint az előző évben. Trieszt tengeri forgalma, a monarchia kereskedelempolitikai fejlődésével arányosan, az utolsó évszázadban hatalmasan növekedett, ellenben az osztrák kikötőknek világforgalmi pozíciója nem emelkedett távolról sem abban az arányban.

Ennek csakis az lehet a magyarázata, hogy Trieszt nem fekszik a világforgalom főútján, mint a nagy német, angol, holland, belga és francia kikötők. A Triesztbe érkezett hajók összes tonnatartalma volt 1832-ben 232,528, 1869-ben 717,296, 1905-ben 3,018,520, a Hamburgba érkezetteké 1832-ben 396,313, 1860-ban 948,154 és 1903-ban 8,859,791 tonna. Az osztrák kikötőkbe összesen 1905-ben 119,009 hajó érkezett 15,9 millió tonna ürtartalommal, míg egy évtizeddel előbb ennek száma 100,873, tonnatartalma pedig 11,8 millió volt.

Amíg Angliában a kikötői felszerelések és berendezések fejlesztése a magánvállalkozók versenyének van átengedve, Németországban, Hollandiában és Belgiumban pedig az állam, város és érdekelt egyaránt fáradoznak ezek megfelelővé tételén, addig Ausztriában ezen a téren az állam teljesen magára van hagyatva. Ezzel szemben természetesen nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy nagyon jelentékeny révilleték-bevétel összege is az állam pénztárába folyik be.

Ei kell ismerni, hogy az osztrák kormány és elsősorban a Körber-aera, derekasan megfelel ezen a területen kötelességének, mert körültekintően és előrelátóan gondoskodott róla, hogy Trieszt kikötője hamarosan készen álljon a Trieszten át menő nagy világforgalom számára.

Az osztrák kereskedelemügyi politikának jó volna figyelmet fordítani a közraktári illetékek ügyére, amely olcsóbbá teendő volna és a fekbérmentesség kérdése. Hamburgban a kivitelre kerülő belföldi áruk 14 napig, Fiumében 21 napig fekbérmentesek, míg Triesztben

már érkezésüket követő nyolcadik napon a közraktárba kerülnek, amelyeknek jóval magasabb a tarifája, mint a hamburgi vagy a fiumei. Ez a csekélységnek látszó hátrány nagy jelentőséggel bír különösen azon verseny szempontjából, amelyet Ausztria kivitelének a nyugateurópai kikötőkkel megvívni kell.

Illetékes helyen komolyan foglalkoznak most azzal az eszmével, hogy Monfalcone-ban, Medolinoban és Preledban (a fiumei öbölben) is kikötőt építenek, ami aránylag kis beruházással nagy előnyre válnék a nagy tengeri forgalom gyors lebonyolításának. Ez megszüntetné ugyan Trieszt monopolisztikus helyzetét, de a kérdést nem ebből a szempontból fogják megítélni, hanem abból, hogy előnyre fog-e válni Ausztria tengeri kereskedelmi érdekeinek vagy sem.

Az idén, 1908 április havában a kereskedelmi minisztérium közlekedési bizottságot létesített Triesztben azzal a céllal, hogy a trieszti kikötői forgalom összes aktuális ügyei egy központban nyerjenek elintéztést, amelyben az összes érdekelték részt vegyenek. Az ügy érdekében ennek a bizottságnak rendeltetett alá az állami közraktári bizottság is. Ezzel kapcsolatban kellene Ausztriában a kérdést megoldani, hogy mi módon lehetne északi Ausztria forgalmát, amely ma előszeretettel táplálja a nyugateurópai kikötők, elsősorban Trieszt forgalmát, egészen Triesztnak irányítani. Mert mindaddig, amíg ez a kérdés megfelelő megoldást nem nyer és az osztrák külkereskedelem idegen kikötőt és idegen hajózást táplál, addig nem oldotta meg Ausztria tengeri kereskedelmi politikájának egyik legfontosabb kérdését.

Az osztrák tenger mellék tengerészete évszázados multra tekinthet vissza. A tevékeny dalmát tengerészek és hajók az előző századokban jobb helyzetben voltak, mint ma vannak. (Itt ismerteti a szerző az osztrák tengerészeti viszonyait a múltban és a jelenben, az osztrák Lloydot, a szabadhajózás ügyét és az annak segítése érdekében stb. hozott törvényeket.)

A délamerikai hajózási összeköttetés kérdésében az utolsó időben nézeteltérések merültek fel osztrák körökben. Ez a szolgálat kikapcsolatott az osztrák Lloyd szerződéséből és a kormány ideiglenesen, hogy az összeköttetés fennakadást ne szenvedjen, 1907-re, majd 1908-ra is a Lloydra bízta a szolgálat ellátását. Ezért a Lloydnak az állam tengeri mérföldenként külön 4 korona államsegélyt fizet.

A kormánynak eredetileg az volt a szándéka, hogy ezt a vonalat, amely kiváló fontosságú azt osztrák exportra és importra, ne engedje át a szabadhajózásnak, hanem a szolgálat jelentőségére való tekintettel erre nézve ugyanolyan hajózási- és postaszervezést kössön egy hajótulajdonossal, mint a milyen a Lloydal fennál.

Ugy tervezte, hogy erre a célra évi 800 ezer koronával fogja megterhelni Ausztria kereskedelmi tárcájának költségvetését. A kormány erre vonatkozólag felhatalmazást kért a törvényhozástól, hogy ezt a kérdést a saját hatáskörében oldhassa meg. A felhatalmazást nem nyerte el.

Az első ajánlat, mely ezen szolgálatra nézve a kormányhoz érkezett, az újonnan alapítandó Unione hajózási társaságé volt, amely a Lloyd és az Austro-Americana közös társaságé lett volna. Ugy tervezték, hogy az új részvénytársaság tőkéjének egy harmada a két nagy német társaságé: a Norddeutscher Lloydé és

a Hamburg-Amerika társaságé lesz, mint amelyek amugy is főrésztvényesei az Austro-Americananak.

Egyidejűleg az Austro-Americana, hogy a braziliai járatokat magának biztosítsa, mindjárt a szabadhajózási törvény életbeléptetése után, 1907. év őszén megindította rendszeres hajójáratát Délamerikába. Mindazonáltal erős versenytársa akadt ennek a társaságnak. A nemzetközi szállítmányozási részvénytársaság, a Niederösterreichische Escompte Gesellschaft és a Zivnotenska Banca által két trieszti hajó tulajdonos egyesüléséből alakított Navigazione Libera Triestina is bejelentette és pedig nyomtatékosan igényeit ezen szolgálat ellátására. Ennek a vállalatnak mindössze három hajója volt és tervbe vette még 3 hajó építését.

Az osztrák ipartanács, amely az osztrák kereskedelmi minisztérium V. szakosztályát képezi, behatóan foglalkozott az egymással versengő két társaság ajánlatával. A Navigazione Libera számára előnynek tekintették, hogy az minden tekintetben osztrák vállalat, amelyről feltehető, hogy üzemében szívesen fog ragaszkodni a nemzeti irányhoz.

Az Unione-t illetőleg kellemetlen momentumként lépett fel a nagy német társaságoktól való függés, ami közvetlen a Morgan-féle hajózási trösztől való függést is jelentette. Különösen veszedelmesnek vélte az ipartanács az osztrák tengerentuli kereskedelem jövője szempontjából azt a körülményt, hogy a németek esetleg, — ha ezt a birodalmi német érdekek úgy fogják kívánni — a vállalat tarifpolitikáját oly módon fogják irányítani, hogy a trieszti díjszabások versenyre képtelenek legyenek.

Hangsúlyozták ellenben azt az előnyt is, melyet a Lloyd és Austro-Americana egyesüléséből alkotott, ennek révén gazdag tapasztalatokkal rendelkező hajózási vállalat az osztrák gazdasági érdekek számára megszerezni képes. Ezen előzmények után, 1908. februárjában úgy látszik mégis végleges megoldást nyert ez a kérdés.

Időközben egy ideiglenes megegyezés jött létre a magyar és osztrák kormány között oly formán, hogy a braziliai járatok a Lloyd és Adria forgalmában tovább is meghagyattak, az argentiniai szolgálatot pedig, amelyben az említett két társaság az Austro-Americana gyorsabb hajóival versenyezni amugy sem képesek, utóbbi látja el.

A nagy német társaságok pedig levonták a következményeit az ipartanácsban elhangzott véleményeknek és kifogásoknak: az Austro-Americana-ban birt 5,6 millió koronányi részesedésüket átruházták a Wiener Bankverein-ra. Különös figyelmet érdemel itt annak a hangsúlyozása, hogy ezzel csak a közvetlen anyagi érdekelttség szűnt meg, mert a tarifára és a verseny kizárására vonatkozó régi megállapodások továbbra is érvényben maradtak a németek és az Austro-Americana között. A végleges megoldás az, hogy az Unione új vállalat részvényeinek 2/3-a az Austro-Americana és 1/3-a az osztrák Lloyd tárcájába jut. A szolgálat megmarad továbbra is a szabadhajózás keretében olyformán, hogy Unione utánként 30.000 korona államsegélyt fog kapni, a mi megfelel a mostani 800.000 koronának. Az Unione kötelezettséget vállalt arra, hogy ebben a viszonylatban évenként 18 járatot fog teljesíteni és pedig 12-öt Argentínába és 6-ot Braziliába, esetleg marocói kikötők érintésének bevonásával. Az Unione teljesen alárendeli magát az állami ellenőrzésnek.

A dalmát hajózási összeköttetések meg-

oldása erős kritika tárgyát képezi. A kormány ugyanis ezt a szolgálatot nem egy vállalatra, hanem egy konzorciumra bízta, amiből sok, éppen nem kellemes konzekvenciák fejlődtek. A kivitel fejlesztés dolgában a dalmát hajózási összeköttetések közül csak a Trieszt—Corfu—Prevesai vonal bír jelentőséggel, amelynek szubvenciója belföldön 29 korona, külföldön pedig 4.8 korona befutott tengeri mérföldenként.

A kereskedelmi miniszterium a képviselőház 1908-iki határozata alapján egy tengerészeti tanács felállítását tervezi, amelynek hatáskörébe tartoznék a tengeri forgalom, a kikötő, tengerhajózás, a tengeri halászat, a tengeri forgalmi statisztika minden kereskedelmi és technikai kérdése és aktuálítása. Ebből a tervből folyólag azonban nagy ellenkezés hangzott az ipartanácsból, amely tiltakozott a hatáskörébe való beavatkozás ellen. Ennélfogva a terv egyelőre nem nyer megoldást.

A munka végezetül az osztrák kivándorlási forgalom ügyével foglalkozik, és ismerteti az erre vonatkozó ismert helyzetet.

K.

Bosznia annektálása. Berlinből jelentik nekünk, hogy a Vossische Zeitungnak jelentik Bécsből: Az osztrák-magyar monarchia és Bosznia-Hercegovina államjogi viszonyának megváltoztatása befejezett tény.

Ennek a nagy alakulásnak bejelentése még a delegációk ülészaka előtt be fog következni s a monarchia ezt a lépést azzal fogja megokolni, hogy az okkupált tartományok önkormányzata csak akkor lehetséges, ha államjogi viszonya teljesen tisztázva van. Valószínű, hogy az annektálásra vonatkozó indítvány mind a két kormány kebeléből fog kiindulni. Bosznia-Hercegovina helyorségének meg erősítésére már megtörténtek az intézkedések. Teljes annexió nem lesz, csak éppen az eddigénél szorosabbra fűzik és az okkupált tartományokat a monarchia keretébe vonják.

UJDONSÁGOK.

— **Uj rokonság Nákó Sándor gróf és Roszner Ervin báró között.** Szombaton délelőtt tizenegy órakor vette nőül a budapesti egyetemi templomban ghimesi és gácsi Forgács János gróf, császári és királyi teljhatalmu miniszter és rendkívüli követ, báró Roszner Ervinné szül. Forgács Klótild grófnő özvegye lovasi Lovassy Ellát, Nákó Sándorné grófnő nővérének Lovassy Ferencné szül. Liphay Ilona bárónőnek leányát. A menyasszony tehát, kinek Nákó Sándor gróf a nagybátyja, sógora lett a házasság révén Roszner Ervin bárónak, a volt fiumei kormányzó. Az esküvőn természetesen mindkét család valamennyi tagja és a főiri világ számos előkelősége jelent meg. Násznagyként Nákó Sándor gróf fiumei kormányzó szerepelt; tanúk voltak a menyasszony részéről Csekonics Endre gróf és Liphay Frigyes báró, a vőlegény részéről: Aehrenthal Lajos báró közös külügyminiszter, aki, mivel éppen kihallgatáson volt a királynál, Esterházy Pál gróf külügyi osztályfőnökkel helyettesítette magát, és Roszner Ervin báró.

— **Horvátosítás anyakönyvekkel.** A B. H. fiumei tudósítója írja a lapnak:

Hosszabb idő óta feltűnt a fiumei városánál, hogy az elhorvátosított nevet, de olasz szülöktől származó olaszok száma nagyon meg szaporodott. Eleinte nem vetettek erre a körülményre súlyt, csak most, hogy a drenovai pap áthelyezési ügye miatt a városnév és a zenggi horvát püspökség, illetve annak fiumei expoziturája között a viszony nagyon kiélesedett, kezdtek e feltűnő jelenség okát kutatni. Hosszas utánjárás után észrevették, hogy az elhorvátosítás a fiumei plébániái hivatalban történik, ahol a Don Kukanics da., az ismert horvát agitátor pap, azokat az olasz neveket, amelyek némileg is hasonlítanak a horváthoz, egyszerűen horvát írással egészíti ki, vagy ha a szükség úgy hozza magával, egyes betűket elhagy. Az elhorvátosított neveket azt a célt akarja szolgálni, hogy statisztikailag bebizonyítható legyen, hogy Fiume és területének lakossága nagyobb részben horvát származású. Magától értetődik, hogy Don Kukanics és emberei az így kikorrigált statisztikát arra használják föl, hogy a horvátokat Fiume és területének nemzetiségi viszonyai ügyében megérvessék s azt a hitet keltik bennük, hogy nincs már messze az az idő, amikor a horvátok az olaszokat kiszorítják s Fiume ismét Rieka lesz.

A fiumei horvát pap ravasz fogása ellen nagyon nehéz védekezni, mert az allami anyakönyvi hivatal a lelkészek által eléje terjesztett okiratokat még a nevek írása tekintetében sem változtathatja meg s így még akkor is horvátosan kell írnia a nevet, ha az anyakönyvi hivatal vezetője ennek ellenkezőjéről is van meggyőződve. Sulyosbítja a helyzetet, hogy akik egyedül illetékesek a mai viszonyok között az elhorvátosítás ellen való tiltakozásra, tudniillik a szülők, azok nem tiltakozhatnak, mert a köznépet rettenetesen terrorizálva van a horvát papoktól s ráadásul a köznépet igen nagy százaléka még analfabéta is. A városnév komolyan foglalkoznak az anyakönyvi törvény idevonatkozó szakasza módosításának gondolatával, oly módon, hogy a belügyminisztert felkérjük az illető szakasznak rendeleti úton való megváltoztatására.

Eddig a B. H. tudósítása. Mi úgy tudjuk, hogy a műveletlen szülők legnagyobb része maga sem tudja, hogy *ich-csel* vagy *ich-csel* írja-e a nevet és Kukanics plébános, ha ugyan igaz a fenti hír, nem jár messze az igazságtól, ha ezeket horvátoknak írja be. Evvel szemben tudjuk, hogy a városnál — és az anyakönyvi hivatalnál is, míg az a város kezében volt, — még a legtisztább horvát alközségi családot is elvből *ich-csel* végződőnek írták és írják be ma is. Tehát Zanellák panaszkodása nagyon rossz helyről jön.

— **Magyar munkások mulatsága.** A fiumei magyarajku munkásoknak tegnap este a Monte Verde vendéglő helyiségeiben rendezett mulatsága fényesen sikerült. Vantus Károly megnyitóbeszéde, a szavallatok és műkedvelői előadások mind zajos tetszésre találtak. A műsort követő tánc Barca Jenő zenekarának játéka mellett a legkitünőbb jókedvben hajnalig tartott.

— **Torna-, vívó- és birkozó kurzusok.** A fiumei Atletikai Club az őszi idény alkalmából felhívja mindazokat, kik a tornázás, vívás és birkozósi gyakorlatokban részt akarnak venni, hogy az egyesület hivatalos óráiban kedden csütörtökön és pénteken este 7 és fél 9 óra között az egyesület helyiségében a m. kir. áll. főgymnázium tornatermében beiratkozás céljából jelentkezzenek. A torna és vívás rendszeres tanítása Karpinec Hermias tanár vezetése alatt és a birkozás Nardi Alcidio birókmester vezetése mellett f. hó 8-án veszi kezdetét. Beiratási díj 2 korona, havi tagsági díj 1 korona 50 fillér. A vívás oktatásáért csekély külön díj fizetendő. A fiumei Atletikai Club még ez évben nagyszabású torna- és birkozó versenyt rendezését vette tervbe.

— **Magyar ujság Szlavóniában.** Horvátország területén eddigelé nem jelent meg magyar nyelvű hirtlap, holott a statisztika szerint százezernél több magyar éi a társország területén. Különösen Szlavóniában vannak sűrű magyar telepek, amelyek azonban jóformán magukra hagyatva, nagyon is ki vannak téve a tulzó horvátok sovinizmus támadásainak. Ara a lefelé a magyar gondolkodás és a magyar szó egyben kulturát is jelent, éppen ezért helyénvaló, hogy az egyház és iskola mellett más éltető eszközök is legyenek a szlavóniai magyarságnak. Ilyen eszközül kíván szolgálni a *Szlovóniai Magyar Ujság*, az első horvátországi magyar nyelvű hirtlap, amelynek első száma most jelent meg *Eszéken*. A Szlovóniai Magyar Ujság, mely vasárnaponként jelenik meg, *Poliányi Zoltán*, a magyar ujságírás egyik érdemes munkása szerkeszti és adja ki; próbált ereje és buzgósága azzal kecsegtet, hogy az új hirtlap, amely nagy ügy szolgáltatásra vállalkozott, meg is fog felelni kitűzött céljának. Beköszöntő cikkében a szerkesztő a következőkben jelöli meg programját:

„Elismerjük, hogy a Horvátországban és Szlavóniában lakó magyarok első kötelessége, hogy ez ország nyelvét, a horvát nyelvet beszéljék, hogy békében és barátságban éljenek a horvátokkal és hogy hozzájáruljanak a barátság megszilárdításához. E magyar lap arra fog törekedni, hogy a horvátok kulturális törekvéseiben segítse, és a két testvérnemzet közt való barátságot ápolja. A Sz. M. U. előfizetési ára egy esztendőre 5 korona.

— **Kivándorlás.** A Cunard hajóstársaság „Ultonia” gőzöse tegnapelőtt délben 300 tonna vegyes áruval és 310 kivándorlóval Newyorkba indult.

— **Az „Istriano” gőzös esti járatainak beszüntetése.** A Magyar-horvát tengerhajózási részvénytársaság közli a közönséggel,

hogy f. hó 7-étől az „Istriano” gőzösnek d. u. hat és fél órakor Fiuméből Abbaziába és onnan este 7 és fél órakor Fiuméba induló járatát beszünteti.

— **A kikötőből.** Október 5. Érkezett „Szápary” magyar gőzös Marseilléből 320 tonna vegyes áruval; „Tonci” osztrák gőzös Spalatóból üresen.

— **Proviziók a magyar emberhusért.** Bécsből jelentik tudósítónk, hogy a kerületi törvényszék előtt tegnapelőtt szenzációs pör tárgyalását kezdték meg. Wohl Lajos berlini magánzó ötszáz ezer korona honoráriumot, illetve proviziót követel a brémai Norddeutscher Lloyd hajóstársaságtól, azokért a szolgálatokért, amelyeket Wohl a magyar kormánytól tett a Norddeutscher Lloyd érdekében. Az említett szolgálatok arra az időre esnek, mikor a képviselőház elfogadta a kivándorlási törvényt s ezzel az ország kivándorlását Fiume felé irányította.

Wohl, a pörnek főszereplője, nem először szerepel a nyilvánosság előtt. Sűrűn emlegették őt, mint Polonyi Géza volt igazságügyminiszter bizalmasát, aki Berlinben állandó összeköttetést tart fenn Szögyény-Marich László osztrák-magyar nagykövettel. A közélet amaz alakjai közé tartozik, akik, ki tudná, milyen réven, mindenüvé bejáratosak, ahol politikai manőverekről, vagy millió felüli üzletekről van szó: rögtön megjelennek, tárgyalnak, alkudnak és közvetítenek, s végül sulyos titokkal és busás proviziókkal megrakodva vonulnak vissza.

Wohl Lajos, aki egyébként magyar ember, éveken át Berlinben lakott s ott mint a Norddeutscher Lloyd megbízottja szerepelt. A kivándorlási törvény tárgyalásakor állandóan Budapest és Berlin között járt. Németországban magára vállalta, hogy Szögyény-Marich László és Polonyi Géza útján kijárja a német kikötőknek és hajóstársaságoknak a magyar kormánytól, hogy a „Cunard Line”-vel kötött szerződés mellett — ezentul sem akadályozzák meg a Németországon át való kivándorlást. A megbízott, úgy látszik, csakugyan több kedvezményt kijárt a Norddeutscher Lloyd részére, mert most az emberhus után járó provizióját követeli.

Keresetében Wohl Lajos a bécsi törvényszék előtt arra hivatkozik, hogy megbecsülhetetlen szolgálatokat tett a Norddeutscher Lloyd-nak. A hajóstársaság képviselője viszont kijelentette, hogy negyvennyolcezer koronát már fizettek Wohl-nak, s ezt elegendő tiszteletdíjnak tekintik. Wohl hajadónak mutatkozott *újabb bizonyítékok* beszoigáltatására s ennek alapján a kerületi törvényszék ma a tárgyalást elhalasztotta.

Érdemes azonban eziránt a pör iránt egész Magyarországnak érdeklődni, mert talán kiderül majd, hogy Wohl Lajosnak kik a barátai?

— **Még mindig Mayer hadnagy.** Laibach még mindig a mult napokban történt véres tüntetés hatása alatt áll. Az utca népe nem tudja felejtetni a tüntetés áldozatait és boszúérzessel gondol Mayer hadnagyra, aki rálövetett a szlovénekre. Mayer hadnagnak *egy percig sincs biztonságban az élete*. Szombaton este a kávéházból hazamenet a tömeg fölismerte és fenyegetően fogta körül. Botok emelkedtek a levegőbe és a hirtelen előkerült csendőrség és rendőrség nem siet segélyére a szorongatott hadnagnak, a tömeg fékevesztett dühének következménye lehetett volna. A rendőrség kordot vont és úgy kísérte lakására a hadnagyot.

— **Olajtüzelésű hadihajók.** Az angol haditengerészet 10 új torpedóuzót rendelt meg melynek kazánjai kizárólag olajtüzelésre lesz berendezve. Hajtásukra Parsons-turbinák szolgálnak, amelyek a hajónak 30 csomó óránkénti sebességet adhatnak.

Még arra vonatkozó pontos adatok nincsenek, hogy az új hajók mily nagy utakat bírnak majd készülékükkel befutni, de átlagos számítás szerint az olajtüzelés folytán kb. másfélszer akkora utat fognak megtehetni, mint széntüzelés mellett, ugyanazon készletkamrákat feltételezve.

Minden a kihordás vagy szétküldés körül felmerülő panaszt levelezőlap vagy telefon útján sziveskedjenek nekünk bejelenteni.

Távirat ◀▶ Telefon.

**Bulgária királysággá
proklamáltatott.**

SZÜFIA, okt. 5. A mai napon Bulária történetében nagyjelentőségű esemény történt. Ferdinánd bolgár fejedelem nejével Eleonora fejedelemasszonnyal és két gyermekével Tirnovába, az ősi bolgár koronázó városba utazott és ott Bulgáriát független királysággá proklamálta. A nép öröme leírhatatlan.

Bosznia bekebelezése eldöntve.

Minden kétséget kizáró megbízható forrásból kapjuk a következő táviratot:

BÉCS, okt. 5. Bosznia bekebelezése befejezett tény. Az „annexió” helyett kimondják Ausztria-Magyarország szuverenitását Bosznia-Hercegovina felett, hogy a berlini szerződés megállapodásait ne kelljen megsérteni s hogy Ausztria és Magyarország között államjogi viszony se zavartassék meg. Bosznia-Hercegovinának a monarchiához való csatolása ajándék ö felsége hatvan éves jubileuma alkalmából.

Törökország Bulgária ellen.

PARIS, okt. 5. Bulgáriának királysággá való proklamálásában bevan foglalva Kelet-Rumélia is. Törökország azonban a dolgok illeten alakulásához semmi esetre sem adja beleegyezését és nincs kizárva, hogy Törökország és az új királyság között háborúra kerül a dolog.

**Az orosz külügyminiszter
Párisban.**

PARIS, okt. 5. Isvoisky orosz külügyminiszter tegnap este ide érkezett.

**Szociáldemokrata tüntetés
revolverlövésekkel.**

BUDAPEST, okt. 5. Tegnap délután a budapesti szociáldemokraták gyűlést tartottak, melyen Bokányi Dezső számolt be a szocialistáknak legutóbb Bécsben tartott birodalmi kongresszusáról és végül a pluralitás ellen kelt ki beszédében. A gyűlés után a jelenlevők egy része nyugodtan hazament, körülbelül 1500 főnyi tüntető tömeg azonban az Andrássy ut felé tartott. Ott a rendőrség útját állotta a tüntetőknek Először csak „abcug” kiáltásokkal fogadták a rendőrséget, de azután hirtelen a tömegből 15 revolverlövés dördült el a rendőrök felé. Egy rendőr lova három golyótól találva összeesett. A tüntetők erre futásnak eredtek, a lovas rendőrök pedig kardlapozva utánuk vetették magukat. Az így keletkezett irgalmatlan hajszában 6 ember súlyosan megsebesült, kiket kórházba szállítottak. A könnyebb sebcsültek száma igen nagy. Tizennégy tüntetőt letartóztattak.

Merénylet Márkus Emilia ellen.

BUDAPEST, okt. 5. Márkus Emilia, a Nemzeti Színház nagynevű művésznője ellen Greguss Janka, a színház volt öltöztetőnője ma reggel revolvermerényletet követett el. Greguss Janka még tegnap este lopódzott Márkus Emilia lakásába, és ott a fürdőszobában egy szekrénybe bujt. Midőn Márkus Emilia ma reggel a fürdőszobába ment, a zúzott arcu nő kiugrott a szekrényből és revolverből kétszer rálőtt. Márkus Emilia sikoltva menekült a fürdőszobából, mire a merénylő nő a fegyvert maga ellen fordította. Halálosan megsebesülve vitték a kórházba. Márkus Emilia szerencsére sértetlen maradt. A vizsgálat megállapította, hogy Greguss Janka, ki nemrég lett elbocsátva a Nemzeti Színházról, üldözési mániában szenved. Azt hitte, hogy Márkus Emilia volt az oka elbocsátásának, holott a művésznőnek semmi része sincs ebben.

Vak tüzilárma emberhalállal.

MARMAROS-SZIGET, okt. 5. Az itteni ortodox izraelita templomban a tegnap esti hosszunapi istentisztelet alkalmával több mint háromezer ember tartózkodott. Egyszerre tüzi vaklárma folytán hirtelen pánik támadt és mindenki a kijáratok felé indult. A tolongásban négy fiut agyontapostak.

Gyilkos borbély.

BUDAPEST, okt. 5. Szabadkáról jelentik, hogy Fabinaics ottani borbély feleségét borotválva megölte. A gyilkost letartóztatták. Tettének okául azt mondja, hogy a felesége megcsalta.

Ismét vasuti szerencsétlenség.

ARAD, okt. 5. A Szegedről Aradra menő személyvonat beleszaladt Új-Pécska közelében egy tehervonatba. Két utas szörnyethalt és tizenöt embert súlyosan megsebesülve szállítottak az aradi kórházba.

A kolera Oroszországban.

SZENTPÉTERVÁR, okt. 4. Az utolsó 24 órában meghalt itt 62 ember kolerában és 130 új megbetegedést konstataáltak. Az összes kolerabetegek száma csak a szentpétervári kórházban 1739.

Fogzás.

Ugyan adjatok a szenvedőnek SCOTT-féle Emulsiót és kimélték meg álmatlan éjszakától. A fogak minden fájdalom és bélbaj nélkül bujnak, elő, fehérek, erősek és egyenesek lesznek.

AZ Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászt — hőrjük figyelembe venni.

A gyermek szereti a SCOTT-féle Emulsiót és készségesen fogja azt szedni. Az emésztést, ha meg van zavarva, mindenkor helyre állítja és előmozdítja.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fill.
Kapható minden gyógytárban.

„DE LA VILLE“
SZÁLLODA, KÁVÉHAZ ÉS ÉTTEREM
FIUME, DEÁK-KORZÓ.

Naponta a hírneves
BARCZA JENŐ
kaposvári cigányprimás zenekarának hangversenye.
Az átutazó és a helybeli magyarság legnagyobb és legkedveltebb találkozó helye.

TULAJDONOS:
SZENTGYÖRGYI FERENC.

Gazdasszonyi állást

keres intelligens özvegy asszony, ki a gazdálkodásban tökéletesen jártas és kitűnően főz, lehetőleg özvegy embernél.
Cím a kiadóban.

VARIETÉ INTERNAZIONALE

Estéknként kiváló művészierők fellépte

Via Alessandrina 3. Helyzete 9 órákig.

Végeladás.

A felszámolás alatt levő Fiumei Butorgyár Részv. Társ. (Via Macello 6) mindennemű szalon-irodai s kávéházi széket s egyéb butorberendezéseket mélyen leszállított áron ad el.

KALOGEN
BRÁZAY-SÓSBORSZESZ
FOGKRÉMA LEGJOBB

Magyar Vendéglő

FIUME, Riva Szapáry

(az Ungaro-Croata irodája mellett.)

Kizárólag magyar konyha. Magyar borok. Kőbányai polgári sör.
Havi előfizetők felvételnek.

Vendégszobák tengeri kilátással.

A vegyi tisztaságért a gyár kezekedik.

Elsőrendű fehérmű uri és női

divatkülönlegességek

igen mérsékelt árak mellett kizárólag

csak
VUJA M. cégnél Fiume Via Adamich.

Tessék erről, próbavásárlással meggyőződni!

A FIUMEI KERESKEDELMI BANK

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ADRIA PALOTA FIUMÉBAN ADRIA PALOTA

betétkönyvek és folyószámlák után

4% netto kamatot

térít meg feleinek.

A járadékadót a bank önmaga viseli.

Globus Hirlapügynökség.

Újság-elárusítás rögtön a vonatok érkezése után.

Fiume, Vincenzo de Domini utca
(az Europa szálló közelében).

**Vegytisztító
és szabóműhelyemet**

ház lerombolása miatt áthelyeztem
Via Cappuccini 6.
A n. é. közönség további bizalmát és nagy megrendelését várva tiszteltelle
Löwinger Mór.

Levelező-Lap hívásra készséggel házhoz megyek.

Használt és új

zsákok raktára.

Bel- és külföldi gyártmányu új és használt zsákok vétele és eladása.

Rupnik Emil

Ürményi-tér 6. sz. Steinmann-féle ház.

Telefon 226. sz.

A hölgyközönség figyelmébe!

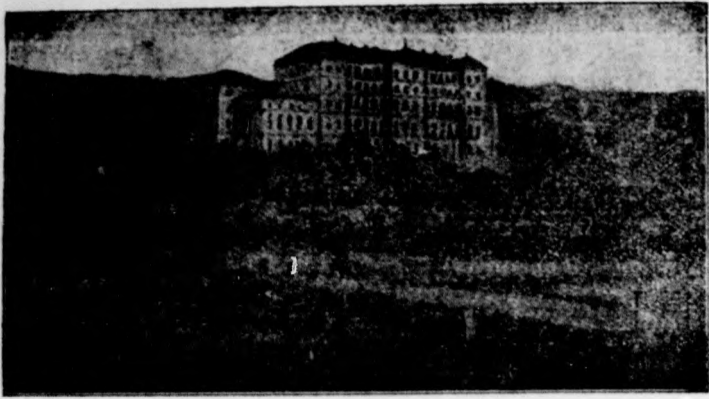
Értesitem Fiume és környékének úri hölgyközönségét, hogy bécsi bevásárlásomról hazaérkeztem s a legújabb modellekkel és formákkal rendelkezem. Izlées átalakítások is olcsón teljesíttetnek.

WEISS FANNY

FIUME, Via Andrássy 13 II. emelet.

Eladó ház

villa Lydia Fiume Via Risorta 341/4, mely egy lakást és kertet tartalmaz, vilamos világításnál. Bővebbet nevezet villában.

Az új bérlő által teljesen újjáalakított és kiválóan vezetett
THERAPIA PALACE - CIRKVENICÁBAN
 kitűnő ellátást és kifogástalan kényelmet nyújt mérsékelt áron.
 Villanyvilágítás, házi fürdők, remek fővényű tengeri fürdő, saját tehenészet,
 jéggyár stb. Orvos a házban.

Felvilágosításokkal készséggel szolgál

Az Igazgatóság.

Porto-Ré

(Kraljevica)

LIBURNIA SZÁLLÓ

tengeri fürdő remek hullámveréssel.

Gőzösön 40 percnnyire Fiumétól.

Pormentes levegő. Gyönyörű fekvés.

Teljes ellátás mérsékelt áron.

KITŰNŐ KONYHA!

FÜRDŐK ÉS ORVOS A HÁZBAN!

VELENCE

Hôtel Royal Danieli. Elsőrangú ház a Riva Schiavonin. Teljesen újjáalakítva, új fürdő- és toilette-helyiségekkel s remek csarnokkal. Vasuti jegyelárusító és podgyász-szállító iroda a házban.

Grand Hôtel. A Canal Grande legszebb részében, nagy terrasz-szal, 250 szobával, 30 teremmel, toilette- s fürdő-helyiségekkel. A régi veneciai paloták pazar fényével egyesíti a legmodernebb kényelmet. Kitűnő francia konyha.

Hôtel Regina (Rome et Suisse). Gyönyörű fekvéssel, terrasszal, téli kerítéssel, olvasó és dohányzó termekkel, amelyek mind a Canal Grandera tekintenek. — Felhuzó. — Villanyvilágítás s gőzfűtés minden szobában. Teljesen újjáalakítva. — Mérsékelt árak. —

Viktoria szálló. Központi fekvéssel, 2 percnnyire a Szt. Márk tértől. 200 szoba. — Olvasó s dohányzó termek. — Felhuzó. — Gőzfűtés s villanyvilágítás. — Elsőrendű étterem. — Igen mérsékelt árak. — Omnibus az állomásnál.

Beaurivage szálló és penzió. A Riva Schiavoni a Doge palota mellett. Teljesen újonnan felszerelve és hosszú tartózkodásokra minden kényelemmel ellátva. — Mérsékelt árak. —

TIROLESE VENDÉGLŐ

Fiume, Corso az Adamich térrel szemben.

Kitűnő ételek és italok a nap minden szakában. Remek halak

Az idegenek találkozó helye.

ROYAL SZÁLLÓ FIUME

Via Andrassy, — Telefon 121 sz.

Központi fekvésű, elsőrangú új családi szálloda a villamos vasut mentén. Villamos világítás, lift, fürdőszobák stb. stb.

Table D' Hôte külön asztalokon.

HEIM F. 20 éven át a fiumei Deák-szálló tulajdonosa.

Hirdessen „A TENGERPART” napilapban!

V. évfolyam!

„A Tengerpart” ötödik éve áll fenn és oly elterjedésnek örvend, a milyent eddig Fiumében egyetlen egy magyar lap sem tudott felmutatni.

➡ „A TENGERPART” minden hirdetése eredménynyel jár. ➡

Kiadóhivatal: Vicolo dell' Ospedale, Wurzer ház.

Telefon 229. sz.

Ugyanott vétetnek fel előfizetések is bármely naptól kezdve.

Telefon 229. sz.

V. évfolyam!

„A Tengerpart” független és szókimondó irányával szerezte meg népszerűségét és olvasottságát.

Prodam és Társa Fiume

◀ Mérnöki iroda és iparvállalatok berendezése ▶

Via Adamich I. sz.

Via Adamich I. sz.

Villanyos világítási, villámhárító, telefon és villanyos-csengő berendezések. Villanyos motorok és szellőztetők. — Villamos központok berendezése.

Nagy raktár világító testekben és felszerelési anyagokban.

Különlegesség: „Wolfram” villanykörték 70% árammegtakarítással.

Első és legjobb hírnevű óraüzlet
Nattich Henrik

FIUME, Corso.

Chronometer és műórás.

Genfi és Glashütte-féle angol különlegességi gyártmányok.

Pálma-Hajviz

a legjobb szer korpa és hajhullás ellen.

Kapható **CSIZMÁS DEMETER**

fiumei első magyar fodrásznál

Via Adamich 2. sz. (az Europa szálló közelében).

és minden drogériában és fodrászüzletben.

A BREMER ANTAL-féle egyesült sörgyárak részvénytársaságának.

(gyár Budapest-Kőbánya) **FIUMEI FŐRAKTÁRA.**

Udvar: Ürményi-tér 6. — Telefon szám 22.
 Jéggyár: Canale-utca, Steinmann-ház.

GYÓGYHATÁSÚ

DUPLA MALÁTA SÖR

Orvosok által ajánlott gyógyító hatású sör. A sör hetenként 25 majolika palackot tartalmazó eredeti ládákban érkezik frissen a gyárból. — Ezen kitűnő sörön kívül állandóan raktáron van kiviteli és márciusi sör, 1/4, 1/2 és 1 hl.-es hordókban és 50 féli literes palackot tartalmazó eredeti ládákban.

Vendéglősök rendelésre barna dupla maláta sört is kapnak. — Bárhova házhoz is történik szállítás.

DETAIL ELÁRUSÍTÁS: minden jobb fűszer- és csemege-üzletben.

Mindenkor friss csapolás:

Főképviselet: Rupnik Emil, Ürményi-tér 6.

Első fiumei magyar
kárpitos és diszító

Fiume, via Serpentina 20.

Vállal a legegyszerűbbtől a legmodernebb berendezésig minden nemű kárpitos, diszító és angol börmunkát jutányos árban.

Szives pártfogást kér **Garami József.**
 a budapesti Steinschneider udv. szállító cég volt munkavezetője.

ELSO FIUMEI
KUHA - SANATORIUM

Corso prolungato (az Eden kávéház mellett). Ruhát vasalásra és javításra átveszek. Olcsó havi előfizetés ellenében rendben tartom az egész ruhakészletet. 30 éves szakmabeli tapasztalatom van.

Szives pártfogást kér

H. Schönberg ferfiszabó.